

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки

СИЛАБУС

навчальної дисципліни
«СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА»

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ ТА ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГА

(включаючи електронну пошту, робочий час / місцезнаходження тощо).

Викладач (-і)	Кравець Олена Валеріївна
Контактний тел.	+38(061)764-67-50 (внутр. 265)
E-mail:	ekonom.kpu@gmail.com
Сторінка курсу на сайті підтримки навчальних програм КПУ	http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/course/view.php?id=1794
Консультації	<i>Очні консультації:</i> за розкладом, а. 507, головний корпус КПУ <i>Консультації off-line:</i> шляхом повідомлення на сторінці навчальної дисципліни сайту підтримки навчальних програм КПУ http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/message

АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «Соціально-економічна безпека» є вибірковою для студентів бакалаврської програми спеціальності 051 Економіка (освітні програми: Економічна кібернетика). Згідно з навчальним планом денної форми навчання вивчення дисципліни заплановано на 3 семестр (2 курс).

Курс передбачає ґрунтовне ознайомлення з поняттями, принципами та методикою проведення дослідження стану соціально-економічної безпеки різного рівня ієрархії, опанування навичок виділення та оцінювання факторів, які загрожують безпеці та практичного впровадження рішень по управлінню соціально-економічною безпекою.

Освітній процес з дисципліни здійснюється за такими формами: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи. Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: лекції, практичні, а також консультації. Практичні заняття передбачають: пояснення теоретичного матеріалу викладачем, роз'яснення прикладів задач, робота у малих групах, захист практичних робіт, розв'язок ситуаційних завдань, презентації результатів самостійної роботи, участь у стратегічній грі. Самостійна робота студентів полягає у засвоєнні вивченого навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача. Консультації призначені для роз'яснення студентам теоретичних або практичних питань.

Засвоєння навчального матеріалу перевіряється за допомогою поточного контролю, який здійснюється на практичних заняттях у формі усних відповідей, тестового контролю, захисту практичних робіт та самостійних робіт.

Підсумковий (семестровий) контроль після завершення 3 семестру здійснюється у формі заліку.

ФОРМАТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна кількість годин – 90 год., у т. ч. 32 годин аудиторних занять і 58 годин самостійної роботи студента. Кількість кредитів ECTS – 3.

Всього кредитів	Всього годин	Аудиторних годин	У тому числі			Сам. робота
			Лекц.	Лабор.	Семін. (практ.)	
3	90	32	16	-	16	58

ОЗНАКИ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний рік	Курс (рік навчання)	Семестр	Цикл підготовки	Нормативна/вибіркова
2021/2022	2	3	професійної та практичної	вибіркова

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни:

Соціально-економічна безпека як навчальна дисципліна своєю метою ставить отримання уявлень та знань з системного аналізу стану соціально-економічної безпеки економічних систем різного рівня ієрархії, виділення та оцінювання факторів, які загрожують безпеці, підготовка прийняття рішень по управлінню соціально-економічною безпекою на макрорівні.

Завдання навчальної дисципліни:

Завданням дисципліни є обґрунтувати та забезпечити розуміння студентами теоретико-методологічних основ процесів формування соціально-економічної безпеки в життєдіяльності людей; розкрити місце і роль соціально-економічної безпеки в контексті формування сучасної соціально орієнтованої ринкової економіки; показати специфіку проблеми соціально-економічної безпеки в умовах ринкової трансформації в Україні; проаналізувати та засвоїти найперспективніші тенденції і напрями гарантування соціально-економічної безпеки на мікро, мезо- та макрорівнях; сформувати у студентів знання та навички аналітичної оцінки соціально-економічної безпеки як специфічного ресурсу і результату функціонування економіки.

ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- сутність національної безпеки та безпеки особистості;
- підходи до визначення та управління соціально-економічною безпекою;
- рівні безпеки та механізми її забезпечення.

Після вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- застосовувати системний підхід при аналізі соціально-економічної безпеки особистості;
- застосовувати процесний підхід при аналізі подій, що характеризують безпеку особистості;
- застосовувати кількісні методи для вимірювання соціально-економічної безпеки на мікро-, мезо- та макрорівнях.

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка, освітня програма: Економічна кібернетика вивчення дисципліни «Соціально-економічна безпека» сприяє формуванню **компетентностей та програмних результатів навчання** :

Загальні компетентності:

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ

функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

Програмні результати навчання:

РН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

РН19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів

ПЛАН КУРСУ

Назва змістових модулів та тем	Лекц.	Практ (сем.)	Завдання для самостійної роботи
Змістовий модуль № 1. Закономірності соціально-економічної системи та підходи до побудови її ієрархії	8	8	1. Опрацювання лекційного матеріалу, 2. Підготовка до практичного заняття, опрацювання першоджерел та навчальної літератури, виконання завдань за варіантом, 3. Виконання тестових завдань на сайті підтримки навчальних програм, 4. Підготовка до презентації роботи у малих групах 5. Самостійне опрацювання теоретичних питань:
Тема 1. Поняття соціально-економічної безпеки та методологічні підходи до її оцінки та забезпечення	2	2	Законодавче забезпечення процесу управління соціально-економічною безпекою. Якісна та кількісна оцінка рівня СЕБ
Тема 2. Визначення понять та закономірностей соціально-економічних систем	2	2	Використання методу «чорної скриньки» при дослідженні соціально-економічних систем. Властивості цілісності, відкритості та життєздатності СЕС. Закономірності функціонування та розвитку СЕС.
Тема 3. Ієрархія СЕС та особливості формування соціально-економічної безпеки на різних рівнях ієрархії	2	2	Забезпечення якості життя – кінцевий результат забезпечення СЕБ на рівні особистості.
Тема 4. Визначення факторів СЕБ, методи, їх кількісної оцінки та побудови інтегральних показників рівня СЕБ	2	2	Міжнародний досвід визначення інтегральних показників як індикаторів економічної безпеки. Сутність інтегрального показника економічної безпеки держави
Змістовий модуль № 2. Принципи соціально-економічної безпеки на мікро-, мезо- та макрорівнях	8	8	1. Опрацювання лекційного матеріалу, 2. Підготовка до практичного заняття, опрацювання першоджерел та навчальної літератури, виконання завдань за варіантом, 3. Виконання тестових завдань на сайті підтримки навчальних програм, 4. Підготовка до стратегічної гри «NewZp», 5. Підготовка до підсумкового контролю, 6. Самостійне опрацювання теоретичних питань:
Тема 5. Принципи та механізми забезпечення національної безпеки держави	2	2	Законодавче визначення принципів та механізмів забезпечення національної безпеки держави. Проблеми забезпечення та оцінювання економічної безпеки в Україні
Тема 6. Стратегічне планування та управління як механізм забезпечення соціально-економічної безпеки регіону.	2	2	Основні положення стратегічного управління. Стратегічне планування в контексті регіонального управління
Тема 7. Принципи управління соціально-економічною безпекою	2	2	Ризик. Об'єкт, суб'єкт, джерела ризику. Фактори ризику. Організація управління ризиком на підприємстві.

Назва змістових модулів та тем	Лекц.	Практ (сем.)	Завдання для самостійної роботи
підприємства			
Тема 8. Досягнення СЕБ особистості та домогосподарства	2	2	Сутність безпеки особи та особистої безпеки. Безпека людського розвитку в Україні та шляхи підвищення її рівня. Фінансова безпека особистості: соціальні індикатори та загрози

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Соціально-економічна безпека» використовуються наступні види контролю:

1. Поточний контроль – здійснюється протягом семестру шляхом виконання практичних робіт, опитування на практичних заняттях під час захисту практичних робіт, перевірки виконання тестових завдань тощо. За змістом він включає перевірку ступеню засвоєння студентом навчального матеріалу, який охоплюється темою лекційного та практичного заняття, уміння самостійно опрацювати навчально-методичну літературу, здатність осмислювати зміст теми, уміння публічно та письмово представити певний матеріал, а також виконання завдань самостійної роботи.

2. Підсумковий семестровий контроль – здійснюється у формі заліку відповідно до графіку освітнього процесу.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в КПУ». Результати поточного контролю здобувачів вищої освіти є складовими елементами підсумкової оцінки з дисципліни.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО (СЕМЕСТРОВОГО) ОЦІНЮВАННЯ

Контрольний захід	Бали
Модуль №1	35
Тести 1-2, 3, 4	15
Практична робота 1, 2, 3, 4	20
Модуль №2	45
Тести 5-6, 7-8	10
Практична робота 5, 6, 7, 8, 9	25
Стратегічна гра «NewZp»	10
Підготовка доповіді з презентацією	20
Разом	100

Для оцінювання відповідей та письмових робіт студентів у національній системі використовуються наступні критерії:

– рівню «відмінно» відповідає теоретично правильна і вичерпна відповідь на поставлене питання, у якій студент показав всебічне системне знання програмного матеріалу; засвоєння навчальної літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, вивчення яких передбачене програмою дисципліни; виконання не менше 90% запропонованих завдань самостійних та контрольних робіт;

– рівню «добре» відповідає теоретично правильна, але не вичерпна відповідь на поставлене запитання, в цілому повне знання програмного матеріалу, успішне виконання запропонованого завдання і засвоєння матеріалу основної літератури; виконання не менше 75% запропонованих завдань самостійних, контрольних робіт, екзаменаційного білету;

– рівню «задовільно» відповідає у цілому правильна відповідь на поставлене питання, в якій студент показав достатній рівень знань з основного програмного матеріалу дисципліни, але не зміг переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав недостатні знання рекомендованої літератури; виконання не менше 60% запропонованих завдань самостійних, контрольних робіт, екзаменаційного білету;

– рівню «незадовільно» відповідає неправильна або неповна відповідь на запитання, у якій студент продемонстрував значні прогалини у знаннях з основного програмного матеріалу; ухилився від аргументувань; показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури чи взагалі нічого не відповів; виконав менше 60% запропонованих завдань самостійних, контрольних робіт, екзаменаційного білету.

Шкала оцінювання: 100-бальна, національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>

2. Стратегія національної безпеки України. Безпека Людини – Безпека Країни. Проект до 20 листопада 2019 року. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-11/the-national-security-strategy.pdf>

3. Кравець О.В., Кучерова Г.Ю. Соціально-економічна безпека. Методичні вказівки до виконання практичних робіт для студентів денної та заочної форми навчання. Запоріжжя : КПУ, 2019. 97 с.

4. Економічна безпека: навч. посібник / За ред. В.І. Франчука. – Л. : ЛьвДУВС, 2010. – 243 с.

Донець Л.І., Економічна безпека підприємства : навч. посібник для студентів вищих навч. закладів / Л.І. Донець, Н.В. Ващенко. – К. : Центр учб. літ., 2008. – 240 с.

5. Соціально-економічна безпека : навч. посіб. / [Г. О. Швиданенко, В. М. Кузьомко, Н. І. Норіцина та ін.]; за заг. та наук. ред. Г. О. Швиданенко. К.: КНЕУ, 2011. 511 с.

6. Крамаренко Ю.М. Економічна безпека : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / Ю.М. Крамаренко, Є.О. Курта, О.В. Сировой. – Запоріжжя : ЛПС, 2010. – 220 с.

7. Ситник Г.П. Олуйко В.М. Організаційно-правові засади забезпечення національної безпеки України. Навчальний посібник. Хмельницький.: Вид-во ХУУП, 2005. – 236 с.

8. Драган О.І. Соціально-економічна безпека: [Електронний ресурс]: конспект лекцій для студентівнапряму підготовкиб.030505 «Управління персоналом та економіка праці» галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» ден.форминавч. / О.І. Драган.– К.:НУХТ, 2013. – 114 с.

9. Соціально-економічна безпека : методичні рекомендації для практичних робіт для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності «Економіка». – Х. : НФаУ. – 2017. – 69 с.

10. Дідківська Л.І., Головка Л.С. Державне регулювання економіки: Навч. посіб. — 5-те вид., стер. — К.:Знання, 2006. 213 с (Вища освіта ХХІ століття).

11. Дацків Р.М. Економічна безпека держави в умовах глобальної конкуренції. – Львів: Центр Європи, 2006. – 160 с.

12. Афонцев С. Национальная экономическая безопасность: на пути к теоретическому

- консенсусу // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2002. – № 10. – С. 30 — 39.
13. Барановський О.І. Фінансова безпека: монографія. Інститут економічного прогнозування. – К.: Фенікс, 1999. – 338с.
14. Власюк О.С. Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку / О.С.Власюк; Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки при Раді нац. безпеки і оборони України. – К., 2008. – 48с. – Бібліогр.: с.43-46.
15. Глобалізація і безпека розвитку: монографія / За ред. О.Г. Білоруса. – К.: КНЕУ, 2001. – 733с.
16. Гнибіденко І.Ф., Колот А.М., Новікова О.Ф., Новіков В.М., Пасхавер Б.Й. Соціальна безпека: теорія та українська практика / Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана / Іван Федорович Гнибіденко (ред.). — К. : КНЕУ, 2006. — 291с.
17. Гошовська В.А., Курас І.Ф., Ліанова Е.М. та ін. Соціальна безпека: пошук нової парадигми: збірник наукових статей. – К.: НАДУ, 2003. – 150 с.
18. Губський Б. Економічна безпека України: методологія виміру, стан і стратегія забезпечення: Монографія. – К., 2001. – 122 с.
19. Сергєєва Л.Н. Статистичне забезпечення стратегічного управління розвитком регіону : монографія / Л.Н. Сергєєва, О. А. Теряник. – Запоріжжя : КПУ, 2010. – 240 с.
20. Сергєєва Л. Н. Соціально-економічна безпека [Текст] : навч. посіб. / Л.Н. Сергєєва, Т. М. Книшенко, О. В. Лобань ; Класич. приват. ун-т. - Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2011. – 107 с. 111
21. Сухоруков А. Методологія оцінки рівня економічної безпеки // *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. – 2003. – № 1. – С. 49-55.
22. Шевчук П. Соціальна політика та соціальна безпека людини: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Львівський регіональний ін-т держ. управління Національної академії держ. управління при Президентові України. — Л.: ЛРІДУ НАДУ, 2003. — 171с.
23. Кравець О.В. Оцінювання розвитку малого та середнього підприємництва України. Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – № 12. с. 91-97
24. Kravets O. V. The research of small businesses development trends in Ukraine. *Stredoevropsky vestnik pro vedu a vyzkum*. 2015. № 8 (21), 31-42 pp.
25. Кравець О.В., Кучерова Г.Ю. Імітаційне моделювання рівня соціально-економічного розвитку як індикатора стану безпеки країни. *Актуальні проблеми економіки*. 2019. №5. с. 4-13.
26. Соціально-економічний розвиток і безпека України: стан та перспективи // матеріали міжвузівської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених (м. Львів, 19 квітня 2018 р.) / за заг. ред. Я.Я. Пушака. Л. : Ліга-Прес, 2018. – 212 с
27. Отенко І. П. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. / І. П. Отенко, Г. А. Іващенко, Д. К. Воронков. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 256 с.
28. Gordon D. (2012) Socio-Economic Security. In: van der Maesen L.J.G., Walker A. (eds) *Social Quality*. Palgrave Macmillan, London. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-0-230-36109-6_6
29. Shvaiba, Dzmityr, Socio-Economic Security: The Analysis of the Components (December 28, 2017). URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3093759
30. Shvaiba, Dzmityr, The Classification of Threats to Socio-Economic Security of the State (December 22, 2017). URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3092048